

André Vanrie

Glavni urednik ARCHIVUMA

UREĐIVAČKA POLITIKA ČASOPISA *ARCHIVUM* I NJEGOV UTJECAJ NA ARHIVSKU ZAJEDNICU

UDK 070.48:930.25

Izlaganje sa znanstvenog skupa

André Vanrie, glavni urednik časopisa ARCHIVUM, u ovom članku prikazuje razvoj ovog časopisa te analizira njegovu ulogu u razvoju arhivske znanosti. Pri tome se osvrće na specifičnost ARCHIVUMA u odnosu na druge arhivske časopise, njegovu uređivačku politiku, a sve to dajući presjek sadržaja brojeva Archivuma kroz 50 godina izlaženja, naglašavajući ujedno i probleme s kojima su urednici bili suočavani. Na kraju se bavi rasprostranjenošću te samim tim i utjecajem ARCHIVUMA na svjetsku arhivsku zajednicu.

Ključne riječi: *Archivum (časopis), uređivačka politika, arhivistika*

Neke uvodne napomene

Svaki časopis ovisi o:

- svojoj sredini. Bavi se više ili manje specifičnim problemima unutar kulturnih ili zemljopisnih granica, objavljujući manje ili više teoretske ili praktične članke, zadržavajući visoku razinu pronicavosti, ili pak u okviru popularizacije. To je ono što nazivamo njegovom specifičnošću
- svom radnom jeziku-cima
- svojoj starosti koja je dala zamah tradiciji u njegovoj uređivačkoj politici; ne smijemo zaboraviti da ovaj časopis može biti glasilo organizacije s širom uređivačkom politikom (izdavanje drugih časopisa, priručnika, specijalnih izdanja itd.)
- broju stranica, učestalosti izlaženja i pouzdanosti njegovog izdavanja
- svojim pretplatnicima i utjecaju pretplatnika na profesionalni život; svojoj raširenosti
- I konačno, individualnim značajkama svojih urednika.

Uzet ću ove elemente u obzir pri analizi uloge ARCHIVUMA u razvoju arhivske znanosti. Da zaokružim, recimo da je ARCHIVUM rođen 1950. sa zadaćom da bude časopis ICA-e i postojao je uglavnom u Nacionalnim arhivima Francuske. To znači internacionalni osvrt na arhive stvoren u Europi od Europljana s ciljem pomoći arhivistima cijelog svijeta. Pogledajmo sada detaljnije različite elemente.

Specifičnost

U početku, kao jedinstveni časopis ICA-e, ARCHIVUM nije bio arhivski časopis kao ostali. Od početka je bio smatran prvim međunarodnim arhivskim časopisom, postojanim i sadržajnim. Cilj nije bio natjecati se s ostalim arhivskim časopisima, nego koristiti svoj položaj kao organ ICA-e, kao i svoj višejezični značaj da bi se sakupile rasute informacije i usporedile arhivske metode različitih država u cilju rješavanja sličnih problema. Tijekom 50 godina ovo "svjetsko širenje" informacija ostalo je glavnom preokupacijom uređivačke politike. Njegova stvarna specifičnost uistinu je predstavljala pomoć, uglavnom zemljama u razvoju, informacijama koje su dolazile s pet kontinenata. Dobar i jasan primjer može se vidjeti u broju XLIV iz 1999. posvećenom *Osnovnim arhivskim problemima; strategije i razvoj*. Unesko Europe nije imao ništa s tim brojem, osim u smislu pomaganja drugim državama.

Tijekom Kongresa održanog u Madridu 1968, Robert-Henri Bautier, pomoćnik glavnog urednika, predstavio je procjenu dvadesetogodišnjeg rada; smatrao je ARCHIVUM časopisom zamišljenim dvostruko: čisto arhivski i povijesno (u smislu pomoći povjesničarima u korištenju arhivima). Michel Duchein bio je nominiran za glavnog urednika na ovom Kongresu i bio je odlučan da zadrži arhivsku narav časopisa. Mislim da je individualni karakter ARCHIVUMA takav zbog dva aspekta: u isto vrijeme teoretskog i vrlo praktičnog, skroman u svojim ciljevima, ambiciozan u svojoj dokumentarističkoj rasprostranjenosti. Mi ćemo kasnije ustanoviti je li ARCHIVUM postao časopis svih arhivista ili časopis internacionalne elite.

Druga specifičnost ARCHIVUMA je izdavanje članaka na 5 jezika: francuskom, engleskom, njemačkom, španjolskom i talijanskom. Kada je moguće, objavljuvani su sažeci na drugim jezicima, ali to nije bila sustavna i redovita politika, jer bi to bio pretežak posao za redakcijski kolegij i mogao bi uzrokovati prevelika kašnjenja. Ipak, to je bila jedna od naših glavnih preokupacija, pa smo u broju iz 1999. primijenili sustav sažetaka na cijeli broj, ne samo na članke nego i na uvod i zaključak i to ne samo na uobičajenim jezicima časopisa, već i na ruskom, tako da naše kolege iz bivšeg SSSR-a mogu imati pristup informacijama.

Uređivačka politika

Ako bih morao ukratko prikazati uređivačku politiku mojih prethodnika, kao i moju osobnu, okarakterizirao bih tu politiku željom da se većini arhivista i korisnika

arhiva pruži mogućnost nabavljanja "vodiča" čime bi im se dao siguran i brz način odgovaranja na njihove dnevne probleme. Ciljem takvog postupka internacionalnih Kongresa bilo je raditi periodične procjene, provjeru te otvaranje novih vidika. To je opravdanje bibliografija, direktorija, popisivanja arhivskih zakona i tematskih brojeva o arhivskim zgradama, o arhivima sindikata ili o stručnoj obuci.

Vrlo je dobro poznato da su odjeli ICA-e (na profesionalnoj razini) i odbori (na tehničkoj razini) prije više godina izdavali više-manje redovite, ali isto tako više-manje opsežne letke ili biltene, kako bi time prikazali rezultate svoga rada. Gospodarstvene prilike i rastući problemi izdavanja, kao i želja za sjedinjenjem, nagnali su ICA-u da kreira novi časopis, periodično preustrojavajući ovu vrstu članaka. To je bio cilj JANUSA kada je prije 10 godina nastao.

U međuvremenu, 1973. stvoren je jedan drugi časopis, *Bulletin of the ICA* (Bilten ICA-e), s namjerom izdavanja trajnih informacija za članove ICA-e. Aktivnosti ICA-e uistinu su kontinuirano postajale sve raznolikije i zamršenost struktura organizacije neprestano je rasla. Cilj *Biltena* bio je da uključi dokumente od neposrednog interesa za cijelu struku: odluke Kongresa i one Izvršnog odbora, popis izdanja ICA-e, kalendar konferencija, sastanaka i kolokvija, rad područnih grana i sl. To je bio zadatak koji je do danas obavljao *Bilten*, izdavan na engleskom i francuskom. ARCHIVUM je imao u početku 1950. namjeru da članovima ICA-e daje takve tekuće informacije. U prvim brojevima možemo naći kroniku arhivâ u svijetu, državu po državu. To je bilo prekinuto u III. dijelu (izdanom 1954) s iznimkom izdavanja XI. dijela (1961): "Aktivnosti Arhiva u svijetu", koji je obuhvatio 25 država. Tijekom Kongresa u Stockholmu 1960. izvješće ARCHIVUMA ustanovilo je nemogućnost da se nastavi na taj način bez izravne suradnje različitih zemalja. Ali koncept je ostao i otvoreno ga je izrazio Michel Duchein tijekom Kongresa u Madridu 1968. Kasnije 1980. ICA je pokušala s novim, paralelnim časopisom: *International Journal of Archives* (Međunarodni arhivski časopis), koji je u biti trebao izdavati "*International News*" (Međunarodne vijesti) i neke članke. To je iskustvo trajalo samo dvije godine, a službeno je napušteno 1983.

Kako bismo sada analizirali uređivačku politiku, pregledajmo sadržaj brojeva ARCHIVUMA kroz ovih pedeset godina.

– 14 brojeva bilo je posvećeno Radovima Međunarodnih kongresa: jedan svake 3 ili 4 godine, s dodatkom izvanrednog Kongresa u Washingtonu 1966. Ovo izdanje Radova Kongresa predstavljalo je glavni rad ARCHIVUMA, zauzimajući najveći dio tiskanih stranica. Taj zadatak bio je stvarno upisan – do revizije 1992. – u 35. članak pravilnika ICA-e (u verziji prihvaćenoj 1964. na Kongresu u Briselu). Teme Kongresa – otvaranje arhiva za istraživanja, arhivska revolucija, korištenje arhiva, izazovi arhivima, novi arhivi, arhivska struka u računalnoj eri, milenijska

procjena – simptomatične su za brojne probleme koji se uvijek ponovno vraćaju: ne samo sakupljanje, sortiranje, čuvanje i problemi pristupa, nego također i skoro geometrijski rast dokumentarne građe koji se mora kontrolirati, veze s administracijom, novi interesi za povijesna istraživanja, novi korisnici u čitaonicama, moderna tehnička revolucija, ograničena sredstva, formiranje arhivista u tom razvoju, normalizacija, međunarodna suradnja i pomoć zemljama u razvoju.

Jednostavan osvrt na probleme s kojima su svaka administracija, pa čak i svaki arhivist suočeni, pokazuje da nitko ne može poreći kako se tu može naći ponešto korisnih stvari za njihov svakodnevni posao. Zbog toga je važno da međunarodni časopis o arhivima uistinu redovito izdaje ocjene iskustava iz cijelog svijeta, predložena rješenja, moguće mjere opreza za budućnost, lekcije koje se mogu izvesti iz cjeline promatranja, pokusa i prakse.

– Deset brojeva bilo je posvećeno djelomice (7 brojeva) ili u cijelosti arhivskoj bibliografiji, praktički kompletno za razdoblje 1950-1959, uz spominjanje svih zanimljivih radova uređivanih prije rata. To je bio temeljni predmet koji je tijekom prvih deset godina bio osnovnom zanimacijom ARCHIVUMA, točnije pomoćnika glavnog urednika Roberta Henrija Bautiera, kojem je pomagao Charles Keckeméti. Taj je zadatak ubrzo postao vrlo značajan; 1960. Bautier je pokušao – vjerojatno s malo uspjeha – postići da zemlje članice redovno šalju ARCHIVUMU bibliografske sažetke svojih arhivskih izdanja. Pjesma umirućeg labuda bilo je posebno izdanje nazvano *ARCHIVUM. Fascicule bibliographique, I* ("ARCHIVUM. Prvi bibliografski nastavak"), izdano 1964. koje je sadržavalo izdanja iz 1958. i 1959. s nadopunama prethodno izdanih bibliografija. Na izvanrednom Kongresu u Washingtonu (1966), Bautier je objasnio zašto se taj zadatak ne može nastaviti. Mi smo sada savršeno svjesni da dvojica ljudi ne mogu savladati tu količinu bibliografije bez značajnih sredstava na raspolaganju. Velike baze podataka, na primjer, koje su u današnje vrijeme stvorene u Sjevernoj Americi ili u Španjolskoj, djela su tiskog, zajedničkog rada, potpomognutog kompjutorskim sredstvima. Sama ICA imala je previše raznolike zadatke da bi mogla i financijski i u ljudstvu pružiti podršku takvoj jednoj inicijativi.

Ideja ipak nije sasvim nestala. Michel Duchein je uvijek inzistirao na vrijednosti knjižnice ARCHIVUMA stvorenoj arhivskim izdanjima što su ih ICA-i poslale zemlje članice. Govorio je o istom predmetu i na Kongresu u Londonu 1980. Osim toga, stvorio je cijeli broj *Basic International Bibliography of Archive Administration* (Temeljna međunarodna bibliografija arhivske administracije), u kojem su surađivali svi dopisnici časopisa. Ovo izdanje bilo je podijeljeno na 18 tematskih poglavlja, svako dodatno podijeljeno prema jezicima; bilo je zaokruženo predmetnim i zemljopisnim kazalom. Prema mom mišljenju ova je vrsta publikacije, možda ipak

pojednostavljena i prilagođena, ta koja bi bila zanimljiva za redovito izdavanje, kako bi se arhivistima prepuštenima vlastitim izvorima u njihovim uredima omogućio izravan pristup informacijama, na njihovom vlastitom jeziku te pristupačno bez mnogo teškoća. ICA/SPA planirala je ostvarenje takvog posla, ali to nije postignuto do današnjeg dana.

Sve te bibliografije bile su strogo rezervirane za arhivske stručnjake, pa za arhivske inventare tu nije bilo mjesta. Godine 1990. činilo mi se zanimljivim za povjesničare, ali također i za arhiviste, izdati Međunarodnu bibliografiju direktorija i vodiča kroz arhivska spremišta (*International Bibliography of Directories and Guides to Archival Repositories*), koju je napisala Margarita Vazquez de Parga, a dopunili međunarodni dopisnici. To je, po mom mišljenju, zanimljiva dopuna Međunarodnim direktorijima (*International Directories*) koje ICA redovito izdaje.

– Sedam brojeva ARCHIVUMA bilo je posvećeno arhivskom zakonodavstvu dajući tako jednu vrstu procjena svakih 15 godina. Od 1967. značajan posao napravio je na tom polju Michel Duchein, paralelno s redakcijom "modela arhivskog zakona" u korist Uneska. Dva prva broja pokrivala su Europu, sljedeća dva odnosila su se na ostala 4 kontinenta. Zakonodavstvo – u širem smislu riječi – dano je za svaku državu, isključujući pri tom pitanja koja se tiču osoblja i unutarnje organizacije. Povijesni uvodi koje su napisali nacionalni dopisnici ARCHIVUMA posebno su zanimljivi i daju vrlo preciznu panoramu razvoja; dodan je kronološki popis spremišta. Cjelina je zaokružena multijezičnim kazalom pojmova. Isti je duh nadahnuo redakcije broja iz 1982. kao i onih iz 1995/6. što u isto vrijeme dokazuje rapidan tehnički i intelektualni razvoj i jedinstvo velikih principa.

– Četiri broja ARCHIVUMA (uključujući dvobroj) sačinjavaju vječno modernizirane međunarodne direktorije. Korist ove vrste izdanja nije u pitanju; samo je ICA mogla podići njihovo ostvarenje na svjetsku razinu. Nedostatak pojedinih informacija što se brzo mijenjaju (ime odgovorne osobe ili broj telefona npr.) je i više nego dovoljno ublažen zanimanjem za ostale pristupačne informacije. Već u svojoj petoj godini ICA je izdala direktorij dajući pojedinosti o spremištima, stvarne adrese, približnu veličinu i kronološki opseg arhivskih fondova, mogućnosti pristupa. Propusti iz tog prvog direktorija bili su popunjeni 1959. Nova verzija iz 1972-73. i brojevi iz 1988. i 1992. slijedili su isti obrazac sa zamjetnim rastom broja spomenutih spremišta te posljedično, s ograničenijim obavijestima o sadržaju pojedinih spremišta. Možda je prelako zaboravljeno da *Direktoriji* svjedoče o izvanrednom razvoju arhivske struke u cijelom svijetu.

Ova je skupina završena u dva druga broja ARCHIVUMA. Prvi, uređen 1961. nazvan je *Les activités des Archives dans le monde* (Aktivnosti arhiva u svijetu) i da-

je za 25 zemalja vrlo iscrpne informacije o povijesti arhiva, strukturi, zakonodavstvu, zgradama, osoblju itd. Autori, Marot, Bautier i Kecskeméti nastojali su članovima ICA-e dati kroniku na koju i imaju pravo i koja bi bila nastavljena u *Bulletinu* i prolaznom *Journalu*. Drugi dio, uređen 1969. nosi naslov *Les grandes dépôts d'archives du monde. Notices sur les archives les plus importantes pour la recherche historique internationale* (Velike arhivske riznice u svijetu. Izvješće o najvažnijim arhivima za međunarodna povijesna istraživanja). Cilj je bio da se povjesničarima pruži prvi radni instrument koji se tiče 26 država i stotinu spremišta, dajući za svakog od njih povijesnu skicu i bilješku o organizaciji, najvažnijim fondovima, dokumentima koji se tiču stranih zemalja, pomagalima koja se daju istraživačima i sažecima bibliografija. Smatramo ICA-u važnom zbog njezinih Vodiča k izvorima za povijest naroda (*Guides to the Sources for the History of the Nations*) koji je krenuo 1959, a u kojem je Charles Kecskeméti radio kao pomoćnik tajnika međunarodnog tehničkog Vijeća.

– Četrnaest brojeva ARCHIVUMA koji još nisu spomenuti značajne su zbirke priloga posvećenih pojedinim temama u kontekstu međunarodnih istraživanja. Čak se i one bave praktički središtima zanimanja, ako ne svjetskog, onda bar širokog međunarodnog značaja. Zgrade (2 broja), stručna obuka, uništavanje arhiva, odnosi s muzejima i knjižnicama – sve su to univerzalna pitanja. Genealogije, gradski arhivi, radnički i sindikalni arhivi, župne knjige, arhivi matičnih ureda mogu se naći na pet kontinenata ili, kao bilježnički arhivi, u više ograničenom zemljopisnom području. Svi ti problemi će se prije ili kasnije prikazati današnjim arhivistima.

Svi ti brojevi (svaki obuhvaća između 250 i 450 stranica) bili su redovno izdavana svake godine, ponekad u težim vremenima sa zaostatkom od 3 ili 4 godine (kao u godinama 1964-67). Ipak, redakcija je uspjela neutralizirati taj nedostatak izdajući dva broja u istoj godini, kao 1986, 1988. ili 1992.

Kao i ostala izdanja ICA-e, ARCHIVUM sudjeluje u cijeloj uređivačkoj politici ICA-e. Ta volja za uređivanjem može se ukratko prikazati: usporediti različitosti i sitne nesuglasice u značenjima, raditi iznutra usporedne arhivske znanosti i stvoriti praktične alate za cijelu arhivsku struku. Svi arhivisti, bez obzira gdje se nalaze, suočeni su s tradicionalnim problemima – sakupljanje, vrednovanje, sređivanje, pristup, čuvanje – s razvojem tehnologije i korištenjem računala, svi arhivisti trebaju bibliografiju kako bi pronašli odgovarajuća rješenja; u nekim slučajevima, svi arhivisti imaju potrebu kontaktirati s kolegama ili s drugim državama; svi arhivisti su obučeni; svi arhivisti su vezani zakonom koji će prije ili kasnije morati tumačiti.

Veliki nacionalni arhivski časopisi također se susreću s takvim temama i također daju izvješća o stranim iskustvima. Ali ne uzimaju sustavno njihova iskustva s pet kontinenata i ne trude se da razumiju pet jezika. Moglo bi se prigovoriti da samo

uspoređuju ono što se može usporediti. Mislim da bi bila ozbiljna pogreška kada bi raspravljali u tom smjeru. Već je 1982. Michel Duchein istaknuo generalnu standardizaciju zakonodavstva na polju načela. Ja vjerujem da su naši osnovni problemi, kao što će i dalje ostati, isti. Mi svi imamo financijskih problema, problema opremanja i vrednovanja; vrlo često rješavamo te probleme empirijskim rješenjima zbog nedostatka vremena ili osoblja ili zbog političkih moćnika koji su pod stresom zbog hitnih socijalnih problema, pa guraju arhive u drugi plan. Možemo li reći kako bi bilo nemoguće da se nađemo u situaciji kao naši kolege iz Bosne ili da budemo obvezani koristiti konzervatorske tehnike kao naše kolege iz Vijetnama? Veze između arhiva i javne administracije određuju posvuda slične brige. Na ovom području ne vidim da su rješenja pronađena u industrijski razvijenim državama mnogo naprednija od onih u zemljama u razvoju. Na posljertku, svi mi možemo nešto naučiti jedni od drugih, a istraživanja od svjetskog značaja vrlo su korisna: pokazuju nam kako nije uvijek imperativ koristiti istu naprednu tehnologiju i da je ponekad vrlo dobra stvar naći izlaz u mašti i zdravom razumu.

Prema mom mišljenju originalnost izdavačke politike ARCHIVUMA tijekom ovih pedeset godina leži upravo u rješavanju naših strukovnih problema mješavicom znanstvene točnosti – zasnovanoj na teoretskom znanju i praktičnom iskustvu – i na poštovanju za sve one koji su ih, suočeni s tim istim pitanjima, tretirali s točke gledišta posve različitog od našeg. Također je sjajna stvar objaviti rezultate na pet jezika, u dostupnoj formi.

Izvršni odbor ICA-e upravo je odlučio sjediniti ARCHIVUM i *Janus* u jedan časopis koji bi izlazio tromjesečno od 2001. na dalje, pod imenom ARCHIVUM. Četiri od pet originalnih jezika će ostati; talijanski će biti zamijenjen ruskim. Ovaj novi časopis trebao bi izdavati priloge o arhivskoj znanosti, čuvanju i arhivskim istraživanjima. ARCHIVUM više neće objavljivati zaključke međunarodnih kongresa, ali će objavljivati zaključke CITR-e. Prema zamisli novog glavnog tajnika ICA-e, Joana van Albade, oca ovih reformi, ni direktoriji, ni zakonodavstvo više neće naći mjesta u ARCHIVUMU. To su bitne promjene, ali mislim da će izdavački tim novog časopisa nastaviti s izdavačkom politikom sličnom onoj vođenoj do sada.

Urednici

Izdavačka politika časopisa određena je od ICA-e, ali je također velikim dijelom i stvar uredništva. Uredništvo ARCHIVUMA bilo je do 1985. materijalno vezano uz Nacionalni arhiv u Parizu; takav je bio slučaj i s tajništvom ICA-e. Prvi glavni urednik André Artonne obavljao je dužnost samo dvije godine. Naslijedio ga je Pierre Marot, koji je postao ravnatelj "École des Chartes" 1955. i vodio časopis do 1968. uz pomoć Roberta-Henrija Bautiera, također predavača na istoj "École". Charles Kecskeméti postao je pomoćnikom tajnika uredništva 1962. Njih je potpomagalo

međunarodno izdavačko povjerenstvo, ali mislim da ta činjenica nije imala odlučujuć utjecaj na izbor tema obrađivanih u ARCHIVUMU. Ovo osoblje bilo je kompletno reorganizirano 1968. Michel Duchein postao je glavnim urednikom, a pomagao mu je Ariane Ducros. Pierre Marot dobio je titulu direktora časopisa i imao je zamjenika direktora Petera Walnea (UK) koji je kasnije postao glavni tajnik ICA-e. Postojalo je ograničeno uredništvo (4 člana) i prošireno (15 članova), u kojem su se *ex officio* pojavljivali neki službenici ICA-e: glavni tajnik, pomoćnik glavnog tajnika, blagajnik i tajnik (u ovom slučaju Charles Kecskeméti). Prošireno uredništvo je čini se nestalo 1974. Ponovno se pojavilo 1982. s Michelom Ducheinom, uz pomoć Jacquesa d'Orléansa, Petera Walnea, Charlesa Kecskemétija i J. O'Neill, glavnog urednika kratkovijekog *Međunarodnog časopisa o arhivima (International Journal of Archives)*. Michel Duchein bio je zamijenjen na vlastiti zahtjev 1985-86. Hubertom Collinom, ravnateljem Arhiva francuskog departmana Meurthe-et-Moselle; teški zadaci potonjeg nisu mu dozvolili da održi ovaj ICA-in ured.

Ja sam postao glavnim urednikom 1988. s Christopherom Kitchingom (zapravo tajnikom Kraljevskog povjerenstva povijesnih rukopisa u Londonu), kao zamjenikom glavnog urednika i pokušao sam stvoriti malu grupu osoba koje bi predstavljale 5 jezika časopisa. U tom smislu priključili su nam se tijekom Kongresa u Parizu 1988. Rosana de Andrés Diaz (Španjolska) i Leopold Auer (Austrija), a nešto kasnije Antonella Mule de Luigi (Italija). Na njihov vlastiti zahtjev Christopher Kitching bio je zamijenjen Davidom Leitchom (UK, PRO), a Leopold Auer bio je zamijenjen Leopoldom Kammerhoferom (Austrija). Od 1988. tako redakciju ARCHIVUMA više ne sačinjava osnovna, francuska grupa, a pet članova rade na svojim jezicima.

Je li ova međunarodna radna grupa promijenila nešto u izdavačkoj politici ARCHIVUMA? Iskreno, ne mislim tako. Tijekom njihove povijesti pet predstavljenih država prošle su mnoge uobičajene faze, trpile pod istim prisilama, borile se ili se podčinjavale istim silama u okviru široko rasprostranjene kulture. Ipak, želim naglasiti jednu točku: nestalnosti naših nacionalnih postojanja naučile su nas toleranciji, poštivanju ostalih, potrebi slušanja prije govora. Jednom riječju, gore iznesena politika ICA-e, savršeno nam je odgovarala. Tijekom tih godina ostao sam u povremenoj vezi s Charlesom Kecskemétijem, koristim ovu priliku da mu odam počast i da priznam kako on nikad nije štedio truda da mi pomogne svojim dobrim savjetima.

Činjenice su zaista, kroz život časopisa, pokazale da je bilo beskorisno osloniti se na uobičajenu suradnju članova ICA-e. To je sasvim sigurno bio slučaj s bibliografijom i kronikom. Robert-Henri Bautier vjerojatno je ciljao na taj promašaj kada je naglasio pomanjkanje međunarodne suradnje na Kongresu u Madridu 1968. Ista stvar se, međutim, ne može reći ako uzmemo u obzir dopisnike koji su mnogo puta radili učinkovito, posebno za mnoge brojeve posvećene arhivskom zakonodavstvu.

Ipak, ako i nije tako teško organizirati dopisničku mrežu, sasvim je drugačiji posao učiniti je budnom ili tražiti da preuzme inicijativu.

Sličan fenomen dogodio se vjerojatno i prilikom raznih pokušaja suradnje između arhivskih časopisa. Na Kongresu u Stockholmu (1960) ARCHIVUM je postigao da se sastanu 22 urednika arhivskih časopisa kako bi proučili mogućnosti suradnje među časopisima. Cilj nije bio odrediti, već usporediti iskustva i promicati suradnju kroz profesionalnu i tehničku razmjenu i kroz usklađivanje nekih djelatnosti, kao bibliografije. Robert-Henri Bautier predložio je ujedinjena istraživanja tema kao što su bilježnički uredi, popisivanje stanovništva, kartografski dokumenti, povijest arhiva itd. Ta inicijativa nije donijela mnogo rezultata. Ipak, tijekom Kongresa u Moskvi 1974. ARCHIVUM je sazvaio sastanak glavnih urednika arhivskih časopisa. Nakon analize 127 časopisa Michel Duchein pripremio je izvješće o otprilike njih 80: izdanja, financiranje, uredništva, periodičnost, broj stranica, jezik, rasprostranjenost i sadržaj; popis časopisa s adresama itd. bio je također objavljen. Diskusija tijekom ovog Kongresa bila je razočaravajuća: samo 6 ili 7 intervencija o manje važnim pitanjima. Ali ideja je ostala; tijekom Kongresa u Pekingu 1996. gospođa Wu, glavna urednica *Kineskih arhiva (China Archives)* sazvala je sličan sastanak i uspjela u stvaranju privremenog odsjeka arhivskih časopisa u ICA-i. Oko 30 urednika arhivskih časopisa bilo je prisutno na tom sastanku. Moglo se nadati da će ta inicijativa biti uspješna čak i tako ograničena. Koliko ja znam gospodin Frank Daelemans, glavna osoba belgijskog arhivskog časopisa *Archives et Bibliothèques de Belgique*, pristao je da sakupi, prevede na engleski i francuski, tiska i proširi godišnju tablicu sadržaja (jedan od objavljenih brojeva i od brojeva u tisku) glavnih arhivskih časopisa Unesco-Europe. Kako ja to vidim, to je prvi, ali važan korak na putu bolje suradnje.

Rasprostranjenost i utjecaj

ARCHIVUM nema veliku nakladu. Ne znam koliko je primjeraka tiskano u početku njegovog postojanja, ali znam broj primjeraka u zadnjih 15 godina: 2000 primjeraka tiskao je SAUR u Münchenu, od čega 1200 za članove ICA-e. Od preostalih 800 primjeraka, 20% do 50% bilo je prodano. To baš i nije značajno za časopis koji se bavi svjetskim temama.

To znači da je svaki broj stigao u nacionalne arhive zemalja članica ICA-e, u nekoliko spremišta i u strukovna društva, ali i u ruke pojedinih članova. Uglavnom ipak u ruke ljudi koji su vrlo dobro poznavali djelatnost ICA-e i to zato što su aktivno sudjelovali u nekom odsjeku ili odboru.

Ako je utjecaj časopisa i ograničen na ovaj mali krug znanstvenika, utjecaj izdavačke politike također bi trebao biti ograničen. Vrlo je teško odrediti stvarni utje-

čaj časopisa kao što je ARCHIVUM. Nestaje li on na policama nacionalnih arhiva? Dopire li do običnog arhivista? Je li bibliografija prema primjerima bila mnogo korištena? Ne vjerujem da možemo doći do jasnog gledišta o ovoj stvari zato što su ciljevi ARCHIVUMA i oni ICA-e uvijek bili prilično slični.

U stvarnosti može se reći da ARCHIVUM nije imao mnogo utjecaja na arhivsku znanost, ako pritom mislimo na teoretsku znanost o arhivima. Ali paradoksalno, časopis je imao mnogo utjecaja na razvoj arhivske znanosti zato što je bio na izvorima velikog izmjenjivanja ideja, djelujući kao katalizator. Možemo biti sigurni da su međunarodne veze bile razvijane. Saznati da li je to bilo zahvaljujući dinamici organizacije kao što je ICA, poslu koji su postignule odgovorne osobe ili utjecaju njegovih publikacija, ne čini se ispravnim pitanjem. Teško je uspostaviti veze bez direktorija. Gotovo je nemoguće pažljivo obraditi zakonodavstvo bez primjera zakonskih tekstova primijenjenih u stranim zemljama. Ne mogu se pripremiti bibliografski podaci bez početne točke. Bilo bi glupo isticati arhivske zgrade bez uzimanja u obzir karakteristika spremišta, novih rješenja do kojih su strane zemlje došle u vezi s tehničkim, političkim i administrativnim problemima. Ista stvar vrijedi i za stručno obrazovanje.

Možemo biti sigurni da je ARCHIVUM mogao imati utjecaja na rješenje svakog od arhivskih problema zato što je časopis predstavljen u svakoj državi, zato što se na njegovim stranicama mogu naći članci napisani na dobro poznatom jeziku, koji se bave praktičnim stvarima na način pristupačan svima: to je točno ono što je potrebno da se uvjeri tvorce političkih odluka međunarodnim primjerima i slučajevima sličnima onima koje već poznaju. Ostali arhivski časopisi nemaju takav pristup.

Znam da se ovaj zaključak može činiti ponešto oskudnim. Bojim se da mi se može prigovoriti kako sam ostao u maglovito utopijskim općenitostima. Što napraviti s dobrim namjerama u tehnološkom i standardiziranom svijetu? Dakle! Spreman sam na sebe preuzeti takvu krivnju.

Summary

**THE EDITORIAL POLICY OF THE REVIEW *ARCHIVUM* AND
ITS INFLUENCE ON THE ARCHIVAL COMMUNITY**

ARCHIVUM was born in 1950 in order to be the review of the ICA and has lead its existance principally in the National Archives of France. That means an international review on archives, created in Europe by Europeans in the aim to help the archivists of the whole world by collecting scattered informations and comparing the archival methods of the different countries in order to solve similar problems. In order to analyse the editorial policy of ARCHIVUM, André Vanrie has examined the content of the ARCHIVUM volumes during 50 years of its existance: 14 volumes have been dedicated to the Proceedings of the Interantional Congresses, 10 volumes to archival bibliography, 7 volumes to archival legislation, 4 volumes constituted the ever updated international directories, 14 volumes are collections of contributions dedicated to particular themes in the context of international inquiries. The editorial will could be also resumed: to compare the varieties and the slight differences of meaning, to work inside a compared archival science and to create for the whole archival profession practical tools. And a couple of words of the influence of ARCHIVUM : in the opinion of André Vanrie, this review could have had an influence on the solution of each of the archival problems because the Journal is present in each country and in its pages one can find articles written in a well known language and dealing with practical subjects in a way accessible to all.

Key Words: *Archivum (review), editorial policy, archival science*

Članak prevela i sažetke izradila Tatjana Deželjin

